

Τρομοκρατία και Χειμερινοί Ολυμπιακοί Αγώνες

Πέμπτη 9 Ιανουαρίου 2014

Μερικές εβδομάδες πριν την έναρξη των Χειμερινών Ολυμπιακών Αγώνων στο Σότσι, οι τρομοκρατικές επιθέσεις στο Βόλγκογκραντ (πρώην Στάλινγκραντ) της νότιας Ρωσίας προκάλεσαν σοκ και έντονη ανησυχία τόσο στους διοργανωτές των αγώνων όσο και στους Ρώσους πολίτες.

Το Βόλγκογκραντ συνιστά βιομηχανικό και συγκοινωνιακό κόμβο, και ως εκ τούτου, η επιλογή του από τους τρομοκράτες έχει ιδιαίτερη συμβολική σημασία.

Τα μείζονα ερωτήματα πλέον που απασχολούν έντονα τις ρωσικές δυνάμεις ασφάλειας είναι:

«Ποιος θα είναι ο επόμενος στόχος;»

«Θα διεξαχθούν με ασφάλεια οι Χειμερινοί Ολυμπιακοί Αγώνες;»

Συγκρουσιακή κατάσταση στο Βόρειο Καύκασο

Τα συσσωρευμένα εδαφικά, οικονομικά και εθνο-θρησκευτικά προβλήματα, το οργανωμένο έγκλημα, καθώς και η δραστηριότητα των εξεγερμένων ριζοσπαστών σαλαφιστών ανταρτών ενάντια στις ρωσικές δυνάμεις ασφάλειας, που εφαρμόζουν σκληρά μέτρα για να καταστείλουν την εξέγερση, συνιστούν τα σημαντικότερα αίτια της υφιστάμενης συγκρουσιακής κατάστασης στο Βόρειο Καύκασο, την πλέον βίαιη περιοχή της Ευρώπης. Μια επιπρόσθετη αιτία είναι η βαθιά θρησκευτική σύγκρουση, που εδώ και δύο δεκαετίες έχει διχάσει τους μουσουλμάνους της περιοχής σε παραδοσιακούς, με

τους οποίους έχει συμμαχήσει η ρωσική κυβέρνηση, και σε φονταμενταλιστές (κυρίως σαλαφιστές). Αποτέλεσμα όλων αυτών είναι ο κατακερματισμός της περιοχής και η ελλιπής ενοποίηση με την υπόλοιπη Ρωσία, γεγονός που συμβάλλει καταλυτικά στην πολιτική και κοινωνική αποξένωση των κατοίκων της.

Τη χρονική περίοδο 2007-2010, οι τρομοκρατικές επιθέσεις στην περιοχή του Βορείου Καυκάσου παρουσίασαν αύξηση, ενώ το 2011 και το 2012 μειώθηκαν ελαφρά. Τα τελευταία δύο χρόνια, ο αριθμός τόσο των τρομοκρατών που έχασαν τη ζωή τους όσο και αυτών που συνελήφθησαν αυξήθηκε αισθητά, εξαιτίας και των αυξημένων αντιτρομοκρατικών μέτρων που έλαβαν οι ρωσικές δυνάμεις ασφάλειας. Συγκεκριμένα, το 2012 τα θύματα της ένοπλης σύγκρουσης ανήλθαν σε 1.225 (700 νεκροί και 525 τραυματίες), ενώ το πρώτο εξάμηνο του 2013 υπολογίζονται σε περίπου 242 νεκρούς και 253 τραυματίες. Το Νταγκεστάν συνιστά την πλέον πολυτάραχη περιοχή του Βορείου Καυκάσου και ακολουθεί η Τσετσενία και η Ινγκουσετία.

Η ισλαμική τρομοκρατική οργάνωση «Εμιράτο του Καυκάσου» (Imarat Kavkaz) συνιστά τον πυρήνα της ισλαμικής τρομοκρατίας στη Ρωσία και λαμβάνει ουσιαστική υλική και ιδεολογική υποστήριξη από το παγκόσμιο δίκτυο τρομοκρατίας. Από την πλευρά του, το «Εμιράτο του Καυκάσου», που επιδιώκει την απόσχιση της περιοχής, παρέχει ιδεολογική και οικονομική υποστήριξη, οπλισμό, καθώς και ως ένα βαθμό καθοδήγηση και συντονισμό της δραστηριότητας των περίπου 40 τοπικών ένοπλων ομάδων (jamaats) του Βορείου Καυκάσου, της περιοχής του Βόλγα, της Μόσχας και άλλων ρωσικών περιοχών. Μάλιστα, εικάζεται ότι τα τελευταία χρόνια το «Εμιράτο του Καυκάσου» έχει επεκτείνει τις δραστηριότητές του σε παγκόσμιο επίπεδο και ότι κάποια παρακλάδια του δραστηριοποιούνται στο Βέλγιο, τη Γερμανία, την Τσεχία, τη Γαλλία και το Αζερμπαϊτζάν.

Το Δεκέμβριο του 2011, ο Πούτιν απέρριψε την απόσχιση της μεταξύ Μαύρης Θάλασσας και Κασπίας Θάλασσας περιοχής του Βορείου Καυκάσου και προειδοποίησε ότι «μια τέτοια επιλογή αντίκειται στα ρωσικά συμφέροντα, καθότι σταδιακά θα κατακερματισθεί και η υπόλοιπη Ρωσία». Επιπρόσθετα, υποστήριξε την προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης της περιοχής. Πράγματι, στα τέλη Ιουνίου του 2012, ο Ρώσος πρωθυπουργός Μεντβέντεφ ανακοίνωσε ότι «η οικονομική ανάπτυξη Βορείου Καυκάσου συνιστά μια από τις σημαντικότερες προτεραιότητες της ρωσικής κυβέρνησης». Παρά το σημαντικό έλλειμμα εσωτερικής ασφάλειας, η περιοχή φαίνεται να ανακάμπτει οικονομικά και το ποσοστό ανεργίας να παρουσιάζει πτώση της τάξης του 50%, σε σχέση με το 2010.

Ρωσο-αμερικανική αντιτρομοκρατική συνεργασία

Στις 26 Μαΐου του 2011, με το Προεδρικό Εκτελεστικό Διάταγμα 13224, οι Ηνωμένες Πολιτείες συμπεριέλαβαν το «Εμιράτο του Καυκάσου» στη λίστα των ομάδων της παγκόσμιας τρομοκρατίας και επικήρυξαν τον ηγέτη και ιδρυτή της εν λόγω ισλαμικής τρομοκρατικής οργάνωσης, Ντόκου Ουμάρφ, με πέντε εκατομμύρια δολάρια.

Μετά από τη βομβιστική επίθεση στη Βοστώνη από δύο αδελφούς Τσετσένους μετανάστες, οι πρόεδροι Ομπάμα και Πούτιν είχαν επανειλημμένες συνομιλίες για την από κοινού αντιμετώπιση της διεθνούς τρομοκρατίας. Στις 7 Μαΐου 2013, ο διευθυντής του FBI, Ρόμπερτ Μίλερ, επισκέφθηκε τη Μόσχα για τις λεπτομέρειες της επικείμενης διμερούς συνεργασίας, ενώ περίπου ένα μήνα αργότερα, οι δύο πρόεδροι εξέδωσαν μια κοινή δήλωση υποσχόμενοι περισσότερη συνεργασία για την καταπολέμηση της

διεθνούς τρομοκρατίας. Αυτή η ρωσο-αμερικανική συνεργασία, η οποία αφορά κυρίως στην ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των δύο πλευρών, περιλαμβάνει και την ασφαλή διεξαγωγή των Χειμερινών Ολυμπιακών Αγώνων του 2014 στο Σότσι.

Τρομοκρατικές ενέργειες πριν την έναρξη των αγώνων

Οι τελευταίες εξελίξεις, που σχετίζονται με τους Χειμερινούς Ολυμπιακούς Αγώνες, ξεκίνησαν πριν από περίπου ένα εξάμηνο. Συγκεκριμένα, στις 3 Ιουλίου του 2013, ο αυτοαποκαλούμενος πρόεδρος της «Τσετσενικής Δημοκρατίας της Ιτσερίας», Ντόκου Ουμάροφ, μέσω ενός βίντεο που αναρτήθηκε στο YouTube, ακύρωσε το δεκαεπτάμηνο μορατόριουμ των τρομοκρατικών επιθέσεων κατά μαλακών στόχων και κάλεσε τους ισλαμιστές αντάρτες «να στοχοποιήσουν τους Χειμερινούς Ολυμπιακούς Αγώνες του 2014 στο Σότσι». Έκτοτε, σημειώθηκε μια σειρά τρομοκρατικών ενεργειών, οι οποίες αποσκοπούν στην αποτυχία της διεξαγωγής των αγώνων.

Στις 21 Οκτωβρίου 2013, γυναίκα καμικάζι (μαύρη χήρα) πυροδότησε εκρηκτικό μηχανισμό σε λεωφορείο στο Βόλγκογκραντ, με αποτέλεσμα να χάσουν τη ζωή τους έξι άτομα και να τραυματισθούν περίπου 30.

Στις 29 Δεκεμβρίου 2013, μια άλλη γυναίκα καμικάζι ανατινάχθηκε στο σιδηροδρομικό σταθμό του Βόλγκογκραντ. Οι νεκροί από την έκρηξη ανήλθαν σε 18 και οι τραυματίες σε δεκάδες.

Λίγες ώρες αργότερα (30 Δεκεμβρίου), ένας ακόμη βομβιστής αυτοκτονίας σκόρπισε τον θάνατο μέσα σε τρόλεϊ στην ίδια πόλη, πυροδοτώντας τα εκρηκτικά που έφερε πάνω του. Ο απολογισμός αυτής της τρομοκρατικής επίθεσης ήταν 15 νεκροί και 28 τραυματίες.

Διεξαγωγή κυβερνοπολέμου

Στις 27 Δεκεμβρίου 2013, δημοσιεύθηκε στο διαδίκτυο ένα μήνυμα των Anonymous Caucasus, που αυτοαποκαλούνται «Ηλεκτρονικός Στρατός του Εμιράτου του Καυκάσου» (Electronic Army of the Caucasus Emirate), με αποδέκτες τη ρωσική κυβέρνηση και όλες τις ρωσικές επιχειρήσεις, που συμμετέχουν και χρηματοδοτούν τους Χειμερινούς Ολυμπιακούς Αγώνες. Μεταξύ άλλων, το μήνυμα ανέφερε τα ακόλουθα:

«Οι υποδομές για τους αγώνες στο Σότσι κατασκευάστηκαν πάνω στους τάφους του ενός εκατομμυρίου αθώων Καυκάσιων, που σφαγιάστηκαν από τους Ρώσους το 1864...»

«Οι Anonymous Caucasus αποφάσισαν να διεξάγουν την επιχείρηση 'Pay Back for Sochi', η οποία θα είναι ο ισχυρότερος κυβερνοπόλεμος κατά της ρωσικής κυβέρνησης...».

«Οι Anonymous Caucasus είναι ισχυρότεροι από ποτέ και η δράση μας θα εξαπλωθεί σε όλο τον κόσμο. Υποστηρίζουμε όλα τα έθνη του Καυκάσου εναντίον του εχθρού της χώρας μας τη Ρωσία και των εχθρών του Ισλάμ...»

«Η τελευταία επίθεσή μας εναντίον των ρωσικών τραπεζών ήταν μόνο ένα αστείο, σε σύγκριση με αυτό που έρχεται σύντομα...»

Ως γνωστόν, στις αρχές Οκτωβρίου 2013, είχαν πραγματοποιηθεί μεγάλης κλίμακας κυβερνοεπιθέσεις στις ιστοσελίδες πολλών μεγάλων ρωσικών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, όπως η Κεντρική Τράπεζα της Ρωσίας, η VTB, η Alfa Bank και η Sberbank.

ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΚΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΕΝΑΡΞΗ ΤΩΝ ΧΕΙΜΕΡΙΝΩΝ ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ

3 Ιουλίου 2013: Ο Ντόκου Ουμάροφ καλεί τους σαλαφιστές του Βορείου Καυκάσου να στοχοποιήσουν του Χειμερινούς Ολυμπιακούς Αγώνες.

1-3 Οκτωβρίου 2013: Οι Anonymous Caucasus διεξάγουν κυβερνοεπιθέσεις μεγάλης κλίμακας κατά ιστοσελίδων ρωσικών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων.

21 Οκτωβρίου 2013: Γυναίκα καμικάζι πυροδοτεί εκρηκτικό μηχανισμό σε λεωφορείο στο Βόλγκογκραντ (έξι νεκροί και 30 τραυματίες).

27 Δεκεμβρίου 2013: Οι Anonymous Caucasus προαναγγέλλουν νέες κυβερνοεπιθέσεις στη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων.

29 Δεκεμβρίου 2013: Γυναίκα καμικάζι πυροδοτεί εκρηκτικό μηχανισμό στο σιδηροδρομικό σταθμό του Βόλγκογκραντ (18 νεκροί και δεκάδες τραυματίες).

30 Δεκεμβρίου 2013: Βομβιστής αυτοκτονίας πυροδοτεί εκρηκτικό μηχανισμό σε τρόλεϊ του Βόλγκογκραντ (15 νεκροί και 28 τραυματίες).

Πόσο ασφαλείς θα είναι οι αγώνες;

Η Ομοσπονδιακή Υπηρεσία Ασφαλείας της Ρωσικής Ομοσπονδίας, γνωστή και ως FSB, έχει αναλάβει εδώ και τέσσερα χρόνια την ευθύνη για την ασφάλεια των Χειμερινών Ολυμπιακών Αγώνων (7-23 Φεβρουαρίου 2014) και των αντίστοιχων Παραολυμπιακών (7-16 Μαρτίου 2014). Στη διάρκεια των αγώνων, αναμένεται η ανάπτυξη εκατοντάδων χιλιάδων ανδρών, τόσο των ρωσικών δυνάμεων ασφάλειας όσο και των ρωσικών ενόπλων δυνάμεων σε ακτίνα περίπου 300 χιλιομέτρων περίξ του Σότσι. Πέραν αυτών, ενισχυμένα είναι ήδη τα μέτρα ασφάλειας που λαμβάνονται τόσο στα κομβικά σημεία της ευρύτερης νότιας Ρωσίας, όσο και στη ρωσική πρωτεύουσα. Επιπρόσθετα, τον περασμένο Νοέμβριο, ο Πούτιν υπέγραψε ένα νέο αντιτρομοκρατικό νόμο, που αφενός απαιτεί από τους συγγενείς των επίδοξων τρομοκρατών να πληρώσουν για οποιαδήποτε υλική ή ανθρώπινη απώλεια, αφετέρου επιβάλλει ποινή φυλάκισης έως και 10 έτη σε όσους εκπαιδεύουν άτομα προκειμένου να διεξάγουν τρομοκρατικές ενέργειες κατά της Ρωσίας.

Παρά τα δρακόντεια μέτρα ασφάλειας, η πιθανότητα νέων τρομοκρατικών επιθέσεων πριν και κατά τη διάρκεια των αγώνων είναι ιδιαίτερα αυξημένη. Επίσης, αυξημένη είναι και η πιθανότητα νέων κυβερνοεπιθέσεων κατά των ρωσικών κρατικών υπηρεσιών και κατά των επιχειρήσεων που εμπλέκονται με τη διεξαγωγή των αγώνων.

Οι πρόσφατες επιθέσεις στο Βόλγκογκραντ κατέδειξαν ότι οι δράστες διαθέτουν την απαιτούμενη επιχειρησιακή δυνατότητα, αλλά και την πρόθεση να προβούν σε νέες πολύνεκρες τρομοκρατικές επιθέσεις, γεγονός που οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η απειλή κατά της ασφαλούς διεξαγωγής των αγώνων είναι σημαντική.

Τον περασμένο Ιούλιο, στο βιντεοσκοπημένο μήνυμά του προς τους ισλαμιστές αντάρτες, ο Ντόκου Ουμάροφ δεν προσδιόρισε τον τρόπο στοχοποίησης των Ολυμπιακών Αγώνων. Επομένως, όσοι από αυτούς αποφασίσουν να ανταποκριθούν στο κάλεσμα του Ουμάροφ, θα το πράξουν σύμφωνα με την επιχειρησιακή δυνατότητα που διαθέτουν. Με άλλα λόγια, είναι πιθανόν να μην περιορισθούν μόνο στις βομβιστικές επιθέσεις αυτοκτονίας, αλλά να προβούν και σε άλλες μορφές ασύμμετρων απειλών, όπως ένοπλες επιθέσεις κατά αστυνομικών και θεατών, ομηρίες, κυβερνοεπιθέσεις, χημικές επιθέσεις μικρής έως μεσαίας κλίμακας, κτλ.

Είναι προφανές ότι η ασφάλεια των Χειμερινών Ολυμπιακών Αγώνων στο Σότσι δεν προβληματίζει μόνο τις ρωσικές αρχές. Δημιουργεί έντονες ανησυχίες και στους αθλητές, αλλά και σε όσους έχουν αποφασίσει να μεταβούν στο Σότσι για να τους

παρακολουθήσουν. Η όλη διεξαγωγή των αγώνων συνιστά ένα στοίχημα για τον Πούτιν, το οποίο επιδιώκει να κερδίσει με κάθε τρόπο. Εξάλλου, η ομαλή διεξαγωγή των αγώνων θα λειτουργήσει ευνοϊκά και για το Παγκόσμιο Κύπελλο Ποδοσφαίρου, που επίσης θα διεξαχθεί στη Ρωσία το 2018.

Βασίλης Γιαννακόπουλος

Άρθρο του GeoStrategy στο ΠΟΝΤΙΚΙ